

ПРОФІЦИТ ЯК ПОКАЗНИК СТАНУ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

Г. В. Сидор

*Чортківський навчально-науковий інститут підприємництва і бізнесу
Тернопільського національного економічного університету
e-mail: sidor.gal@ukr.net*

У вітчизняній економічній теорії та практиці відоме поняття, яке протилежне дефіциту Державного бюджету, – це профіцит Державного бюджету України: стан економіки держави, за якого простежується перевищення дохідної частини Державного бюджету над видатковою. За такого економічного стану виникає позитивний баланс бюджетних коштів, який може нагромадитися як державний резерв або бути використаним на різні цілі.

Не завжди профіцит Державного бюджету може бути реалізованим на практиці, особливо в умовах фінансово-економічної кризи. Профіцит Державного бюджету має подвійну характеристику (природну і штучну). Природна характеристика виражається у перевищенні доходів над витратами держави, а штучна – відображає лише цифровий матеріал.

Таким чином, значної уваги заслуговує альтернативний феномен ринкової економіки – профіцит Державного бюджету, формування якого є свідченням не тільки позитивних зрушень в економіці країни, а й результатом цілеспрямованої організації бюджетного процесу в ній, зростання ефективності методичного забезпечення цього процесу.

У теоретичному аспекті профіцит Державного бюджету є не менш складним і суперечливим явищем, аніж дефіцит, однак профіцит Державного бюджету очікується рідше, аніж дефіцит.

Профіцит Державного бюджету – це зекономлені гроші, які зазвичай спрямовуються на погашення державних позик. Водночас потрібно звернути увагу на те, яким способом утворився позитивний залишок. Якщо це відбулось у зв'язку з умисною відсутністю фінансування окремих суб'єктів господарювання, то, на нашу думку, це матиме негативні наслідки (почне «кульгати» та галузь, на яку не виділили відповідну суму коштів, щоб загалом виглядати краще, аніж є насправді).

Якщо кошти були спрямовані в потрібному (достатньому) обсязі, але їх використовували раціонально, то зекономлена частина не завдала шкоди діяльності суб'єкта господарювання, а й принесла додаткову користь державі, в результаті чого було отримано подвійну вигоду. У такому разі, на нашу думку, профіцит Державного бюджету є позитивним явищем.

У рамках проведеного дослідження виявлено, що науковці вбачають подвійне значення профіциту Державного бюджету в економічному зростанні країни.

Позитивними аспектами профіциту Державного бюджету є такі:

- наявність у держави постійного запасу (резерву) бюджетних коштів на випадок непередбачених витрат;
- можливість спрямувати вільні кошти на вирішення додаткових завдань, наприклад для покриття дефіциту в коштах бюджету на регіональному рівні;
- наявність позитивного сальдо балансу, що дає можливість проводити у податковій сфері ліберальну політику, що зумовлює розвиток економіки та зниження податкового тиску на підприємницьку сферу.

Вважаємо, що недоліками профіциту Державного бюджету є такі:

- збільшення обсягів прибутку над витратами означає те, що частина коштів буде вилучатись з економіки. До уповільнення економіки призводить факт зростання профіциту Державного бюджету. Зменшується кількість грошей, конкуренція знижується;

- профіцит Державного бюджету є однією з ознак невмілого та невдалого управління. Наявні в розпорядженні кошти накопичуються у вигляді готівки і не спрямовуються на розвиток загальної інфраструктури або в «дефіцитні» галузі економіки;

- профіцит Державного бюджету є одним із сигналів невваженої політики країни у сфері податків. У такому разі з метою збереження збалансованості бюджетних коштів підприємства змушені сплачувати великі податки. Гроші передаються у розпорядження держави, яка їх накопичує, замість того, щоб спрямувати їх на розвиток бізнесу.

На нашу думку, профіцит Державного бюджету не може мати загальної позитивної чи негативної оцінки та значення. З огляду на це виправданою метою у плануванні та виконанні Державного бюджету країни є збалансування дохідної та видаткової частин Державного бюджету.

Список використаних джерел:

1. Сидор Г. В. Вплив макроекономічних показників на збалансування Державного бюджету України. Інноваційний розвиток економіки: глобальні тенденції та національні особливості : колективна монографія / за ред. канд. екон. наук, доц. Кульчицької Н. Є. Чортків : ЧННІПБ, 2019. С. 176–184.

2. Сидор Г. В., Вербіцький В. В. Оцінка стану боргової безпеки України. Вісник студентського наукового товариства ХНТУСГ. 2019. № 2. С. 18–22.

3. Сидор Г. В. Удосконалення механізму управління Державним бюджетом України. Перспективи розвитку обліку, контролю та фінансів в умовах інтеграційних і глобалізаційних процесів : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., (м. Харків, 05 листоп. 2019 р.) : у 2-х ч. Харків, 2019. Ч. 2. С. 64–70.

4. Sydor H. V. Understanding to Public budget from customs payments. Science, research, development #17 (Belgrade (Serbia), 30 may. 2019 r.). Belgrade (Serbia), 2019. Str. 28–31.

